

DÖNTVÉNYTÁR

MAGÁNJOG

Szerkeszti: Dr. TÉRFY GYULA kir. kuriai tanácselnök.

29.

Korábbi perben megítélt nőtartás felemelése az életviszonyok lényeges megváltozása alapján. Köztudomás.

Kuria: Alperes felülvizsgálati kérelméből kivehetően, azt panaszolja, hogy a fellebb. bíróság jogszabályt sértett akkor, amidőn a felek közt folyamatban volt korábbi perben felperes javára megítélt ideiglenes nőtartásdíj összegét felemelte dacára annak, hogy alperesnek nincs annyi keresete, amiből felperes részére tartásdíjat fizetni képes lenne, és hogy felperes a vagyonos atyjának gazdaságában élván, tartásra, nem is szorúl.

Ez a panasz alaptalan.

Köztudomásu ugyanis, hogy az 1913. Sp. I. 261. számú korábbi perben felperes tartásdíjának megállapításánál figyelembe vett életviszonyok azóta oly lényegesen megváltoztak, hogy az abban a perben megállapított havi 30 K összegből a felek társadalmi állásának figyelembe vételével felperes által igényelhető tartás egyenértéke egyáltalában nem fedezhető.

A felek vagyoni és kereseti viszonyait illetően a fellebb. bíróság ítélete nem tartalmaz ugyan ténymegállapítást, azonban az ugyancsak közismert általános kereseti viszonyok figyelembevételének külön bizonyítás nélkül is megállapítható, hogy alperes — aki per adatai szerint mezőgazdasági teendőiben is jártas — ebben a munkakörben is legalább oly keresetre tehet szert, melyből a fellebb. bíróság által

a jelen perben felperes részére megítélt havi 200 K összeget a saját életfenntartásának veszélyeztetése nélkül képes fizetni.

Kétségtelen ezekből, hogy a korábbi perben a tartásdíj mennyiségének meghatározásánál alapul szolgált körülmények lényegesen megváltoztak és hogy ekként a tartásdíj felemelésének a Pp. 413. §-ában megjelölt előfeltételek a jelen esetben fennforognak.

Ebből folyóan pedig, tekintve, hogy az alperes tartási kötelezettségének jogerős megállapítása mellett az a körülmény, hogy felperes az ő atyjának gazdaságában annak arra vonatkozó kötelezettsége nélkül tartást kap, — az alperes javára figyelembe nem jöhet: a fellebb. bíróság nem sértett jogszabályt akkor, amidőn a korábbi perben felperes javára megítélt tartásdíj összegét a változott viszonyoknak megfelelően felemelte. (1922 márc. 10. P. III. 4641/921.)

30.

Ügyvédi dijszabástól eltérés. A munka díjazására vonatkozóan a munka teljesítése idején volt ár- és értékviszonyok a mérvadók.

Kuria: Alaptalannak találta azt a m. kir. Kuria az anyagi jogszabálysértésre vonatkozásban is. Mert figyelembe véve a fellebb. bíróság által helyesen alkalmazott azt a jogszabályt, hogy a munka díjazására vonatkozóan a munka teljesítése idején volt ár- és értékviszonyok a mérvadók és mert a bíróságot általában kötelező ügyvédi dijszabás sem a felperesi munkálatok teljesítésének idejében nem volt, sőt ilyen most sincs érvényben; hanem ilyen dijszabás csakis tájékozásul szolgálhat, melytől való eltérés azonban a dolog természeténél fogva a bíróság szabad elhatározására van bízva; a fellebb. bíróság tehát a dijszabástól való esetleges eltérés által annál kevésbé sérthetett jogszabályt, mert felperes előző költségjegyzékében ehhez maga sem ragaszkodott, amennyiben több helyütt kisebb díjakat számított fel, mint aminőket részére a fellebb. bíróság megállapított.

A fellebb. bíróságnak díjmegállapításai pedig a költségjegyzék alapjául szolgáló munkálatok teljesítésének idejekori árviszonyoknak megfelelnek és ezek felemelésére az időközben bekövetkezett nagymértvű értékbeli eltolódások okul nem szolgálhatnak. (1922 márc. 14. P. VI. 4792. sz.)

31.

A háztulajdonosnak a ház használhatóságára vonatkozó felelősségét nem szünteti meg az, hogy a bérlő a lakhatási engedély kiadása előtt foglalta el a helyiséget.

Kuria: A fellebb. bíróságnak az a megállapítása, hogy a mennyezet szerkezeti hiba folytán szakadt le, — az okszerűséggel és az iratok tartalmával nem ellenkezővén, a fellebb. bíróság ennek a ténynek megállapításával jogszabályt nem sértett.

Mínthogy pedig a háztulajdonos a bérbe adott helyiség használhatóságáért felelős: a fellebb. bíróság helyesen állapította meg az alperesnek a mennyezet leszakadásából származó kárért való felelősségét. A kártérítési kötelezettség pedig az elmaradt haszonért való felelősséget is magában foglalja.

Annak, hogy a felperes a lakhatási engedély kiadása előtt foglalta el a helyiséget, — azért nincs jelentősége, mert az elfoglalás alperes házkezelőjének beleegyezésével történt és egyébként ez a körülmény az alperesnek az elfoglalt helyiség használhatóságára vonatkozó felelősségét meg nem szünteti. (1922 márc. 22. P. VI. 4891. sz.)

32.

A szülők által gyermekeiknek életükben ajándékozás célzata nélkül juttatott vagyoni érték rendszerint a kedvezményezett gyermek osztályrészébe beszámítandó.

Kuria: A fellebb. bíróság ítéletében megállapított tárgyalás szerint a peresfelek és az időközben elhalt édesatyjuk id. M. J. 1892. II/19. naján közj. okiratban foglalt kölcsönös nyilatkozatban abban állapodtak meg, hogy a hegymagasi 100. számú tjkvben

$\frac{1}{4}$ részben az apa idősb M. J., $\frac{3}{4}$ részben pedig közös és egyenlő arányban a peresfelek tulajdonában lévő 753. hrszámú ingatlanra vonatkozó tulajdonközösséget akként szüntetik meg, hogy az egyezségi okirat szerint *a*-val jelölt 1010 négyszögöl terület a rajta levő pincével az alperes, a *b*-vel jelölt 800 négyszögöl pedig a felperes tulajdona lesz, a peresfelek a tulajdonjogot ennek megfelelően kebeleztetik be s azóta az ingatlant ennek megfelelően birtokolják.

A felperes felülvizsgálati kérelmében annak a jogszabálynak megsértését panaszolja, hogy a szülők által gyermekeiknek életükben visszteher nélkül juttatott vagyoni érték a szülők halála után a kedvezményezett gyermek örökrészébe betudandó, hacsak a szülők akarata a betudást ki nem zárta, már pedig ő t. i. felperes az egyezés alkalmával a kérdéses ingatlanból csak a közös anya után hárult jutalékának megfelelő területet kapta, míg az alperes az anyai jutalékon felül megkapta az apai $\frac{1}{4}$ részt a pincével együtt s így az apai részből megillető örökrészt az alperes kárpótolni köteles.

Ez a panasz alaptalan, mert igaz ugyan, hogy a szülők által gyermekeiknek életükben ajándékozás célzata nélkül juttatott vagyoni érték rendszerint a kedvezményezett gyermek osztályrészébe beszámítandó s való az is, hogy a közjegyzői okiratban foglalt egyezés szerint idősebb M. J.-nak a hegymagasi 100 számú tjkv.-ben foglalt ingatlanból megillető $\frac{1}{4}$ rész kizárólag az alperesnek jutott, mégsem sértett a fellebbezési bíróság jogszabályt, midőn felperest keresetével elutasította, mert az ingatlan megosztása megfelel a tlkv-i hatóságnak 825/1892. sz. iratánál fekvő 1892. évi február hó 19 napján kelt nyilatkozatnak; annak az alapján tehát a felperes hozzájárulásával jutott az idősebb M. J. a hegymagasi 100. számú tjkv.-ben foglalt 753. hrszámú ingatlanból megillető $\frac{1}{4}$ rész kizárólag az alperes tulajdonába, amivel szemben a felperes betudásra vonatkozó jogszabályra sikertelenül hivatkozik, de arra sem hivatkozhatik a felperes, hogy néhai id. M. J. a tanuk vallomása szerint az osztály kiegyenlítésével bízatta őt, mert ez a körülmény a felperesnek azzal

a magatartásával, hogy az apa hagyatékának megosztása alkalmával az osztály kiegyelítést nem kérte, — közömbössé vált. (1922 márc. 29. P. I. 3454/1921 sz. a.)

33.

Az indokolási kötelesség megsértése nem lehet alapja az ítélet feloldásának akkor, ha nem döntő az a tényállítás, amelyre nézve a bíróság indokolási kötelességét megsértette.

Ha a házasfelek az életközösség visszaállításában megegyeztek, mellékes az, hogy mi volt az életközösség megszakitásának az oka s a nőtartás szempontjából csak annak van jelentősége, hogy az életközösség visszaállítása melyik fél vétkes magatartása miatt hiusult meg.

Nőtartásról lemondást nem lehet következtetni egymagában abból, hogy a nő ily igényt a különvállástól hat éven át nem érvényesített.

Kuria: Alperes felülvizsgálati kérelmében a fellebbezési bíróság ítéletében megállapított tényállást azon az alapon támadja meg, hogy a fellebbezési bíróság jogszabálysértéssel mellőzte az alperes által felhívott tanuk kihallgatását arra vonatkozólag, hogy felperes az 1914. évben a házassági életközösséget nem az alperes és ennek első házasságából származott gyermekei türhetetlen magaviselete miatt, hanem önként a saját elhatározásából szakította meg, továbbá arra vonatkozólag is, hogy felperes a különváláskor nőtartási igényéről lemondott.

Habár a Pp. 270. §-a kötelezőleg előírja azt, hogy a bíróság ítéletében tüzetesen előadni köteles azokat az okokat, amelyek miatt a fél által felajánlott bizonyítást mellőzte vagy elégtelennek találta s a fellebbezési bíróság ezt a jogszabályt megsértette azzal, hogy ítéletében nem adta elő azokat az okokat, amelyek miatt az alperes által felhívott tanuk kihallgatását mellőzte: mind amellet a m. kir. Kuria alperesnek erre vonatkozó panaszát a fennforgó esetben a per eldöntésénél sullyal bírónak s a fellebbe-

zési bíróság ítéletét feloldandónak azért nem találta, mert a peres felek az 1920. évi november 29-én megtartott elsőbírósági tárgyalás alkalmával abban egyezvén meg, hogy a felperes által alperessel előre írásban közlendő határnapon az életközösséget vissza fogják állítani, ily tényállás mellett most már a per eldöntésénél közömbös az, hogy felperes 1914-ben az alperes és gyermekei sérelmes magaviselete miatt avagy önként a saját elhatározásából szüntette-e meg az életközösséget, hanem csupán az bir jelentőséggel, hogy az életközösségnek a peres felek által kölcsönös megegyezéssel elhatározott visszaállítása melyik peres félnek vétkes magatartása miatt hiúsult meg?

mert továbbá az 1886. évi VII. t.-c. 22. §. a) pontjának rendelkezése szerint a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat kívántatik azon szerződéseknel, melyek a házasfelek mint ilyenek közötti vagyoni viszonyokat szabályozzák, minthogy pedig az alperes által 5. alatt bemutatott közjegyzői okiratban nem foglaltatik felperesnek oly nyilatkozata, hogy nőtartási igényéről lemond, az, hogy felperes a különváláskor a tanuk előtt minő szóbeli kijelentéseket tett, — a per eldöntésére sullyal nem bir.

Abból a körülményből, hogy felperes nőtartási igényét a különválástól számított 6 éven át nem érvényesítette, egymagában az említett igényről való lemondására helyes következtetést levonni nem lehet.

Az elsőbíróság előtt 1920. évi november 29-én tartott tárgyalás alkalmával alperes arra kötelezte magát, hogy a felperes által közlendő határnapra lakását és háztartását a felperes visszafogadására készen tartja s a lakásból házvezetőnőjét M. G.-né, ennek anyját és fiát eltávolítandja.

A felek között nem vitás az a tényállás, hogy felperes levélben értesítette alperest, hogy 1920. évi december 15. napján a közös lakásba vissza fog térni s hogy tényleg ezen a napon vissza is tért, az életközösséget azonban vissza nem állithatta, mert alperes gazdasszonyát és hozzátartozóit a lakásból el nem távolította.

Igaz ugyan, hogy a nem vitás tényállás szerint a felperes az alperes kérelmére ennek a lakás kiüri-

tésére 1921 február 1-ig halasztást adott, illetve azt ígérte, hogy ekkor az életközösség visszaállítását ismét meg fogja kísérelni, ennek az ígéretének azonban eleget nem tett. Amde ezt a körülményt a m. kir. Kuria a felperes terhére mulasztás gyanánt fel nem róta, mert úgy találta, hogy alperesnek 1920. november 29-től december 15-ig elegendő ideje volt arra, hogy M. G.-né a lakásból eltávolítsa s azokból a nem vitás további ténykörülmenyekből, hogy midőn alperes az 1918. év őszén felperest az életközösség visszaállítására a bíróság útján felhívta, a kitűzött határidő alatt nozzá visszatérő felperest elutasította, vissza nem fogadta, hogy a felperes visszatérését 1920. december 15-én nem tette lehetővé, végül, hogy az 1921. évi július hó 9-én tartott fellebbezési tárgyaláson alperes beismerte, hogy házrészét gazdasszonyára M. G.-néra átruházta s ezt cipészüzletébe is társul befogadta: a m. kir. Kuria azt a következtetést vonja le, hogy alperes szándéka soha komolyan nem irányult sem a feiperes visszafogadására, sem arra, hogy gazdasszonyát a lakásból eltávolítsa.

Minthogy eszerint az életközösség visszaállításának elmaradása az alperes vétkes magatartására vezethető vissza s a peres felek különélésének alperes az okozója: utóbbi az anyagi jogszabályok értelmében felperest különélésük egész tartamára eltartani köteles. (1922 május 19. P. III. 5036/1921. sz. a.)

34.

Gazdasági lehetetlenülés miatt arra vonatkozó vételi jog (optio) iránt kötött szerződés tekintetében. Köztudomásu tény a pénz vásárló erejének nagymértvű csökkenése.

Kuria: A nem vitás tényállás szerint felperes az 1915 augusztus 20-án létrejött A) alatti bérleti szerződés szerint alperestől a szerződésben körülírt házastelkét az 1915 november 1-től 1925 november 1-ig terjedő 10 évre bérbevette, amely szerződés 10. pontja szerint alperes a bérelt ingatlanra vonatkozóan felperes részére a vételi jogot (optio) oly módon biztosította, hogy a felperes a bérelt ingat-

lan tulajdonát az említett pontban körülírt feltételek mellett 208.240 K vételár lefizetése mellett a bérlet tartama alatt bármikor megszerezheti. Felperes a vételi jogot 1920 február elején gyakorolta s a szerződésben meghatározott vételárt az alperesnek az ingatlan átengedése ellenében felajánlotta.

Alperes a kereset elutasítását kérte azon az alapon, hogy a bérleti szerződés megkötése óta eltelt hosszabb idő alatt beállott a szerződéskötésekor a felek által előre nem láthatott rendkívüli viszonyok nevezetesen a világháború elvesztése és a forradalmak következtében pénzünk oly nagymértvű értékcsökkenést szenvedett s másrésről az ingatlanok értéke oly nagy fokban emelkedett, hogy a szerződés teljesítése most már az alperes vagyoni romlását idézné elő. Allította alperes, hogy a per tárgyát tevő ingatlan az A) alatti szerződésben meghatározott vételárat többszörösen meghaladó forgalmi értékkel bír jelenleg.

Az alsóbiróságok a felperest keresetével az alperes védekezése alapján elutasították.

A felperes felülvizsgálati kérelmében azt panaszolja, hogy a fellebbezési bíróság ítéleti döntésével megsértette azt az anyagi jogszabályt, hogy a hitelező az adóstól az érvényesség tekintetében meg nem támadott szerződésben kikötött szolgáltatást követelheti s az adós a szolgáltatásért egész vagyonával felelős.

Ez a panasz nem alapos a következő okokból:

A vételi jognak abból a jogi természetéből, hogy az lényegileg eladási ajánlat és hogy a vételár bizonyos időpontig előre meg van határozva, következik az az okszerű előfeltétel, hogy mindkét félnek lekötöztetése attól van függővé téve, hogy az előre meghatározott időtartamon belül a kialakult *érdekiegyenlítés* ugyanaz maradjon.

Amennyiben tehát a vételi jog gyakorlására engedett időközben a pénz vásárló erejének a szerződés megkötésekor előre nem látott rendkívüli mértékű csökkenése folytán a gazdasági viszonyok oly lényeges változást szenvedtek a tulajdonos ajánlattevő hátrányára, hogy emiatt a vételi jognak a szerződésben meghatározott vételár ellenében való

gyakorlása a tulajdonos vagyoni romlását vagy ezt megközelítő károsodását idézné elő, a vételi jog gyakorlására jogosítottat pedig ebből a károsodásból kifolyó és ezért meg nem engedhető aránytalan vagyoni előnyhöz juttatná: a bíróság a vételi jognak a szerződés értelmében való gyakorlásához jogsegélyt nem nyújthat és pedig annyival kevésbé, mert a szerződés létrejöttékor a szerződő felek mindenike az anyagi érdekkiegyenlítést tartotta szem előtt s mindkét fél a szerződést csakis ebben a feltevésben kötötte meg.

Tekintve már most azt a köztudomásu tény, hogy 1915. év óta a vis major hatásával bíró közállapotok súlya alatt a vagyontárgyaknak forgalmi értéke az 1915. évi értékkel szemben teljesen eltolódott, erre pedig a szerződés megkötésekor a szerződő felek nem gondolhattak, hanem az akkori gazdasági viszonyoknak, jelesen a pénz akkori vásárló erejének alapul vételével állapították meg a szóban levő ingatlan vételárát, kétségtelen, hogy a forgalmi értékeknek időközben bekövetkezett rendkívüli eltolódásával a szerződő felek által célba vett anyagi érdekkiegyenlítés lehetetlenné vált.

A m. kir. Kuria a köztudomásu tények folytán nem látja szükségét annak, hogy a tényállás az ingatlan értékének szakértői megállapítása végett kiegészíttessék s kimondja, hogy a jelen esetben a teljesítés *gazdasági lehetetlenülése* fennforog s emiatt felperes alperestől a szerződés teljesítését nem követelheti. (1922 május 19. P. III. 5021. sz.)

35.

Mint erkölcstelen alaphól eredő, bírói uton nem érvényesíthető az arra alapított követelés, hogy nemileg érintetlen hajadon a férfi házassági ígéretében bizva, vele ágyasságban élt, a házassági ígéret beváltása azonban elmaradt.

Kuria: Felperes kártérítési igényének jogalapjául a keresetlevelében azt adta elő, hogy ő, mint 26 éves nemileg érintetlen hajadon, az alperes házassági ígéreteiben bizva átvette alperes háztartásá-

nak vezetését és vele mint férj és feleség három héten át együttélt.

Allítása szerint alperes házassági ígéreteit a kölcsönösen megállapított két héten belül be nem váltotta, sőt kifejezetten kijelentette, hogy feleségnek neki felperes nem kell, majd gorombáskodni kezdett vele és végül elkergette.

A felperes felülvizsgálati panasza szerint a fellebbezési bíróság az állandó bírói gyakorlatban kifejezésre jutott anyagi jogszabályt helytelenül alkalmazta akkor, amidőn a fenti kereseti jogalapon felperes részére kártérítést meg nem ítélte, mert nemi érintetlenségét alperes házassági ígéretei és csábítása következtében veszítette el, jövődő férjhezmenetelére nézve ekként erkölcsi károsodást szenvedett;

végül mert az, aki valakinek személye ellen irányult cselekedetével a jó erkölcsökbe ütköző módon szándékosan kárt okoz, köteles a sértettnek ebből eredő kárát megtéríteni.

A felperes felülvizsgálati érvelésének azonban megállható alapja nincsen.

A keresetlevélben foglalt tényállítás szerint ugyanis a három hétig tartott ágyassági viszonynak cselekvő alanya maga felperes is volt.

Az a körülmény pedig, hogy alperes őt házassági ígéreteivel erre az akaratelhatározásra reá birta, kártérítési alapul azért nem szolgálhat, mert felperesnek kellett volna annyi erkölcsi erővel bírnia és mint teljeskoru hajadon bírhatott is, hogy jövődő férjhezmenetelét ne tegye függővé oly helyzettől, amelynek erkölcstelen voltát ő maga is érezte, de alperes csábításainak ellentállani nem tudott.

Erkölcsi gyengeségére vall különösen az, hogy saját kereseti előadása szerint, amidőn már meg kellett győződnie arról, hogy az esküvő megtartására kitűzve volt 14 nap eredmény nélkül eltelt, a megkezdett erkölcstelen viszonyt fenntartotta addig, amíg alperes őt elkergette és így nem volt annyi erkölcsi ereje sem felperesnek, hogy az ágyassági viszonyt ő maga szakítsa meg.

Felperesnek kereseti tényállításait tehát alapul véve a m. kir. Kuria arra a következtetésre jutott,

hogy az egybekelésre kitűzött határidő sikertelen eltelése után felperes belenyugodott az ágyassági viszony folytatásába. Már pedig az állandó birói gyakorlaton alapuló anyagi jogszabály szerint az ily erkölcstelen alaphól eredő követelés birói uton érvényesíthető nem lévén, a fellebbezési bíróság nem sértett anyagi jogszabályt ítéletének azzal a rendelkezésével, amellyel felperest turpis causa okából keresetével elutasította.

(1922. május 17. P. III. 4903/1921. sz. a.)

36.

Gyermektartás megítélt összegének fel- emelése a körülmények megváltozása alapján.

Kuria: A fellebbezési bíróság ítéletében előadott tényállás szerint alperes a budapesti központi kir. járásbíróságnak 1918. évi október hó 5. napján P. III. 1112/6. 1918. sz. a. hozott jogerős ítéletével felperes házasságon kívül született gyermekének tartatása címén havi 80 K fizetésére köteleztetett. Ennek a tartásdíjnak meghatározásánál alapul vétetett, hogy alperesnek akkor 30.000—40.000 K-t kitevő vagyona volt és mint ügyvédnek évi keresete 5000 K-t tett ki.

Alperes ennek az ítéletnek meghozatala után apósával közösen 900.000 K-ért egy házat szerzett, melyet 1.000.000 K-ért ismét eladtak, azonkívül alperes harmadmagával 3000 holdnyi birtokot bir haszonbérben.

Ez a tényállás meg nem támadtatván, a Pp. 534. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó.

Alperes azt panaszolta, hogy a fellebbezési bíróság eljárási szabályt sértett, midőn azon az alapon, hogy alperes az ő eskü alatti kihallgatása végett történt ismételt idézése dacára a kitűzött tárgyaláson nem jelent meg — nem fogadta el valónak azt a tényállitását, hogy az oláh megszállás alatt az oláhok az említett haszonbérleten 1,430.000 K kárt okoztak, hogy a haszonbérletlők ezt a kárt bankkölsönnel fedezték és hogy összes tartozásuk körülbelül 3,000.000 K-t tesz ki.

A m. kir. Kuria azonban a közismert gazdasági viszonyokat, a mezőgazdasági termékek magas árait figyelembe véve, arra a meggyőződésre jutott, hogy alperesnek a tényállásban említett haszonbérlete még az általa jelzett tartozás fennállása esetében is biztosít annyi jövedelmet, amiből a felperes által igényelt tartásdíjat az ő és családja fenntartásának veszélyeztethetése nélkül fizetheti.

Mínthogy pedig erre való tekintettel az alperes által előadott tények az ügy eldöntése szempontjából nem lényegesek, a m. kir. Kuria az említett tények meg nem állapítása miatt előterjesztett panasz elbírálását mellőzte.

Figyelembevételével most már az eltartandó gyermek anyjának (táncosnő) társadalmi állását az alperes vagyoni helyzetét és a fennforgó életviszonyokat, a m. kir. Kuria úgy találta, hogy a felperes által alperessel szemben igényelhető gyermektartás fedezésére legalább havi 1000 K szükséges.

Mínthogy pedig a kifejtettek szerint a P. III. 1112/5. 1918. számú ítéletben a tartásdíj mennyiségének megállapításánál alapul vett körülmények azóta lényegesen változtak és minthogy a felperes házasságon kívül született gyermekének szükséges tartásáról, mint a gyermek nemzője, az alperes köteles első sorban gondoskodni, alperesnek a tartásdíj felemelése miatt előterjesztett panaszja alaptalannak, viszont felperesnek a havi 800 K-t meghaladó tartásdíj iránti igény elutasítása miatt előterjesztett panaszja alaposnak tekintendő, mihez képest a fellebbezési bíróság ítéletét a kir. Kuria akként változtatta meg, hogy a felperesnek fizetendő tartásdíj havi 1000 koronára felemelte. (1922. május 18. P. III. 4957/921. sz. a.)

37.

A periratoknak az ügyvédi kamara fegyelmi választmányához való áttételét tárgyzó bírósági rendelkezés ellen felülvizsgálati jogorvoslatnak nincs helye.

(Kuria: 1922 május 12. P. VI. 6163. sz. a.)

38.**Haszonélvező trágyázási kötelezettsége elmulasztásának következményei.**

Kuria: A trágyázás elmulasztásának következményét a haszonélvezet tartama alatt a termés csökkenése révén — maga a haszonélvező viseli — és a tulajdonosnak csak ahhoz van joga, hogy biztosítékot követeljen a haszonélvezőtől arra nézve, hogy akkorra, amikor a haszonélvezeti jog meg fog szünni — a földnek a termőképességét a haszonélvezőnek vagy a haszonélvező haszonbérelőinek az okszerű gazdálkodással ellenkező kezelési módja ne rontsa meg; de nincsen joga ahhoz, hogy a haszonélvezőtől a trágyázás teljesítését vagy annak nem teljesítése esetére a szükséges mennyiségű trágyának pénzbeli értékét követelje. (1922 május 9. P. V. 5440/921. sz. a.).

39.**Ági vagyon természetben kiadása és értékesítése.**

Kuria: Birói gyakorlatunk állandóan azt a jogszabályt követi, hogy: a természetben meglevő ági vagyon az örököszt természetben illeti meg; ha azonban az ági vagyon természetben azért nem adható át, mert az időközben elidegenített, az ági vagyonnak az elidegenítéskor létezett értéke illeti meg az arra jogosult örököszt azért, mert az ilyen jogi minőségű vagyontárgy értékének időközi változásából esetleg előálló különbözet az örökös kárára, esetleg előnyére szolgál.

Nem vitás, de a beszerzett iratokból ki is tűnik, hogy ezidőszereint már jogerősen ági vagyonnak meghatározott ingatlan természetben a felek rendelkezésére már nem áll, mert azt az alperes 1919. év december hó 10 én, tehát még a december 14-én beadott kereset előtt), illetve: 1920. év február 2 án (tehát már a kereset beadása után) 3-ik személynek eladta.

A fenti jogszabály értelmében tehát, ezeknek az ingatlanoknak elauáskori értéke szolgáltatandó ki az arra jogosult felperesnek.

A fellebbezési bíróság a per összes adatainak és a szolgáltatott bizonyítékoknak szorgos mérlegelése és meggyőződését előidéző okok tüzetes felsorolása után, tehát a Pp. 270. §-ban foglalt jogszabálynak megfelelőleg azt állapította meg, hogy a ház telkének kivételével, a többi ingatlanoknak eladási ára 11.260 K 90 f. volt.

A ház (mely az alperes által emeltetvén, ági vagyron nem volt) telkének 200 koronányi fele értékét a fellebbezési bíróság nem az elidegenítés, hanem a háramlás létezett értéke szerint állapította meg.

A fellebbezési bíróság ezzel a fent kiemelt jogszabályt megsérteni látszik.

Tekintettel azonban arra, hogy a fellebbezési bíróságnak ezzel az állásfoglalásával esetleg létrejött sérelem miatt egyedül a felperesek panaszkodhatnak, akik azonban fellebbezéssel, annál kevésbé felülvizsgálati kézelemmel nem éltek, a m. kir. Kuria az alperes szempontjából jogszabálysértést ezirányban sem lát fennforogni. (1922 május 2. P. V. 5172—1921. sz.)

40.

Kivételes bíróság hatáskörét meghatározó rendelkezést szorosan kell magyarázni. Mely esetekben tartozik haszonbérletből eredő követelés összegszerűsége a 6270/921. M. E. számú rendeletben megjelölt kivételes bíróság elé?

Kuria: A mezőgazdasági haszonbérletekkel kapcsolatos újabb rendelkezésekről szóló 6270/921 M. E. sz. alatt kibocsátott rendeletnek 27. §-a szerint a haszonbérleteknek a rendelet 9. és 10. §-ai alapján történt felmondásából, valamint a haszonbérletnek a haszonbérlettől, valamint a haszonbér emelése miatt való ellátásából eredő és a rendelet alapján érvényesíthető követeléseknek mérve és összegszerűsége tárgyában megegyezés hiányában „bíróság” dönt.

Tekintettel a rendelet 15. §-nak amaz általános rendelkezésére, hogy a rendelet alkalmazása során felmerülő viták eldöntése csupán a rendelettel kijelölt bíróságok elé vihetők, rendes birói utra nem tartoznak — nemkülönben a 20. §. IV. pontjának

ama rendelkezése is, hogy a fellebbezési bíróság határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincsen s a jelen rendelet alá tartozó ügyek rendes bíróság elé sem vihetők — a felhívott rendelet csak akként értelmezhető, hogy az ebben említett bíróság alatt a 16. §. szerint eljáró különleges bíróság értendő.

A kivételes bíróság hataskörét meghatározó rendelkezés azonban, mint minden az általános szabálytól eltérő rendelkezés, szorosán magyarázandó.

A rendelet a haszonbérleteknek a 9. és 10. §-ok alapján eszközölt megszüntetéséből (felmondásából) eredő s ezzel kapcsolatban az állandó jellegű beruházásoknak fenntartása és átadása (11. §.) valamint a terményeknek és a trágyának visszahagyása (13. §.) tekintetében állapít meg csak kötelezettséget és igényt a haszonbérlőt és haszonbérbeadót terhelőleg, illetve jogosítólag és csak ezeket a kérdéseket illetőleg utalja az összegszerűség megállapítását a rendelet szerint eljáró bíróság hatáskörébe.

Az új keresettel és viszontkeresettel érvényesített követelés és ellenkövetelés azonban az iratokból kitűnőleg nem a haszonbérlet idő előtti megszüntetésének a kérdésével kapcsolatban s nem ebből eredőleg s nem is a rendelet 11. és 13. §-aiban megjelölt szolgáltatás és ellenszolgáltatás címén érvényesítettetik.

E vitás kérdésekre tehát a rendelet hatálya ki nem terjed következtetésképp azok elbírálásánál a rendeletnek felhívott kivételes rendelkezése nem alkalmazható. (1922 május 11. P. VI. 6111. sz. a.).

41.

A visszavásárlási jogot kikötő megállapodás, mint a vevő tulajdonába került dolognak a vevő részéről az eladó részére leendő elidegenítésére vonatkozó előzetes megegyezés, amennyiben ingatlanra vonatkozik, alája esik a 4420/1918. M. E. sz. rendelet 1. §-ában foglalt annak a szabálynak, hogy érvényességéhez okiratba foglalás szükséges.

(Kuria: 1922 május 4. P. V. 5361/921. sz. a.)

42.

Biztosítási végrehajtás alapjául szolgáló veszély valószínűségének kimutatása. Felfolyamodásra észrevételeknek nincs helye.

Kuria: A másodbiróság helyesen állapította meg végzésében azt, hogy — a veszély valószínűségén kívül — a Ppé. 50-ik §. első bekezdésében egyébként meghatározott feltételek a jelen esetben fennforognak, hogy tehát a biztosítási végrehajtásnak ebből a szempontból helye van.

Tekintettel azonban arra, hogy az alperes három ingatlanából (házak) kettőt saját beismerése szerint is 1921. év december hó 5-én eladott s hogy a debreceni 6917. sz. tkvi betétben $\frac{1}{2}$ részben még tulajdonképen vezetett ház és kert tetemes adóssággal van megterhelve;

tekintettel továbbá arra, hogy a G. alatt csatolt zálogolási jegyzőkönyv szerint alperes ellen, annak ingó vagyonára 1921. év november hó 24-én 13.580 korona állami adó és jár. erejéig zálogolási eljárás lett foganatosítva;

a magyar kir. Kuria ezekben az adatokban alperes ellenében a veszély valószínűségét is igazolva találta.

Ily körülmények között a Ppé. 50-ik §-ban, a biztosítási végrehajtás elrendelésének valamennyi előfeltétele igazolva lévén, a magyar kir. Kuria a felperes felfolyamodásának helyt adott, a másodbiróság végzését megváltoztatta és a biztosítási végrehajtást elrendelő elsőbirósági végzést hagyta helyben.

Megjegyzi végül a magyar kir. Kuria, hogy a felfolyamodási ügyekben észrevételezésnek helye nem lévén, a végrehajtást szenvedő által 11. alszám alatt beadott abbeli kérelmének, hogy a felperes felfolyamodásának másodpéldánya észrevételezés céljából neki kiadassék, — hely adható nem volt. (1922 május 2. P. K. V. 2139. sz. a.)